ÅLANDSDELEGATIONEN **Diarienr** D 10 21 01 10 - D 10 21 01 12

Helsingfors/Mariehamn 18.3.2021

Nr 17/21

Hänvisning Ålands lagtings skrivelser 1.2.2021, nris 33, 35 och 37/2021.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över följande av lagtinget 1.2.2021 antagna landskapslagar:

1. Landskapslag om ändring av plan- och bygglagen för landskapet Åland,
2. Landskapslag om ändring av landskapslagen om energideklaration för byggnader (nedan landskapslagen),
3. Landskapslag om ändring av landskapslagen om energieffektivitet.

Ålandsdelegationen avger i det följande ett gemensamt utlåtande över ovan nämnda landskapslagar.

Landskapslagarnas huvudsakliga innehåll

I Europaparlamentets och rådets direktiv om byggnaders energiprestanda (2010/31/EU) har införts nya bestämmelser om laddningsinfrastruktur och om inspektion av uppvärmningssystem och luftkonditioneringssystem, vilka föranleder ändringar i landskapslagarna. Syftet med lagändringarna är att förbättra byggnaders energiprestanda, öka tillämpningen av smart teknik i byggnader och förbättra möjligheterna att ladda elfordon. I plan- och bygglagen intas dessutom kompletterande bestämmelser om undantag då grannar inte behöver höras.

Lagstiftningsbehörigheten

Enligt 18 § 1 och 4 punkterna i självstyrelselagen för Åland tillkommer lagstiftningsbehörigheten landskapet i fråga om landskapsregeringen och under denne lydande myndigheter och inrättningar samt

Postadress:	Telefon:	Telefax:	Adress i Helsingfors:
Ålandsdelegationen Statens ämbetsverk på Åland PB 58 22101 MARIEHAMN	växel 018-635270	018-635268	Annegatan 22 A 3 00100 HELSINGFORS

kommunernas förvaltning. Den nu aktuella landskapslagstiftningen gäller även byggnads- och planväsendet, bostadsproduktion, natur- och miljövård, vägtrafik och näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 7, 10, 21 och 22 punkterna i självstyrelselagen med vissa undantag varom nu inte är fråga.

Landskapslagens 16a § innehåller bestämmelser om inspektion av system över 70 kilowatt. Enligt 16a § 1 mom. ska byggnadens ägare se till att systemet inspekteras minst vart tionde år av en oberoende energiexpert på det sätt som behövs för de uppgifter som anges i 16 § 1 mom. och att sådana uppgifter antecknas i ett inspektionsprotokoll om en byggnad inte har en giltig energideklaration. Jämlikt 16 § 2 mom. behöver en sådan bedömning inte omfatta värmegeneratorns eller luftkonditioneringssystemets storlek om systemet i fråga inte har ändrats sedan föregående inspektion gjordes. Enligt paragrafens 3 mom. kan bestämmelser om inspektionens omfattning och vilka uppgifter som ska lämnas i inspektionsprotokollet anges i en landskapsförordning. Bestämmelserna om dessa inspektioner är således knapphändiga i landskapslagen

Ålandsdelegationen konstaterar att i 21 § i landskapslagen om energideklaration för byggnader finns däremot utförliga bestämmelser om den tillsyn landskapsregeringen utövar och i det sammanhanget anges att besiktning inte får förrättas i lokaler som används för permanent boende. Landskapsregeringen kan delegera kontroll av energideklarationer och inspektionsrapporter till en myndighet under landskapsregeringen.

Med anledning av delegeringsbestämmelsen i landskapslagens 16a § 3 mom. konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Enligt Ålandsdelegationens uppfattning uppfyller delegeringsbestämmelsen i landskapslagens 16a § 3 mom. inte förutsättningarna i självstyrelselagens 21 § 1 mom. eller grundlagens 80 § 1 mom., eftersom delegeringen på grund av de knapphändiga bestämmelserna om dessa inspektioner i landskapslagens 16a § kan

komma att beröra angelägenheter som gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter eller frågor som hör till området för lag. Särskilt noteras att grundlagens 10 § 3 mom. förutsätter att genom lag föreskrivs om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna ska kunna tryggas eller för att brott ska kunna utredas.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagarna inte föreligger, förutom beträffande landskapslagens 16a § 3 mom. Det felaktiga stadgandet inverkar inte på tillämpningen av landskapslagen i övrigt, varför landskapslagen till övriga delar kan träda i kraft.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare